

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а.вр.

БРОЙ 18.

У Новоме Саду, 14. Мая 1860.

ГОД. III.

Служба божія.

(Една лекція за исалширце.)

Преблагій Христосъ Спаситель у очи самогъ оногъ дана, кадъ ће страдати и на крсту духъ свой испустити, држао е са своимъ ученицима тайну вечеру, и на вечери той установіо е свету тайну причешћа, заповедивши своимъ ученицима да у споменъ Нѣговъ то исто чине. И то што е Спаситель тада учинио, чини се у св. цркви нашої на свакој святой литургіи.

Света литургія има три одделѣня. Прво е одделѣнѣ *проскомидія*, при ношеніи приуготовлѣнѣ: Ово свршуе свештеникъ тихо у олтару на левој страни предъ св. жртвеникомъ, пошто се найпре предъ царскимъ дверима Богу помоліо, св. иконе целивао, у свештеничке одежде обукао, и руке опрао. У време проскомидіе свештеникъ улие у путиръ вина и мало воде за знакъ да е изъ ребра Христовогъ крвь и вода истекла; ту припреми и хлѣбъ за литургію, кои се зове Агнецъ илити ягнѣ за знакъ ягнѣта пасхалногъ, кое су Юдеи за споменъ ослобођеня изъ Египта вли, и зато што е Іованъ крститель Исуса Христа тымъ именомъ назвао. Хлѣбова при проскомидіи мора бити петъ, *) одъ коихъ се само изъ едногъ узима Агнецъ, а изъ другихъ ваде се честице у спомен пречисте

*) У некимъ предѣлима на истоку узима се само еданъ великій лебацъ са петъ печата.

Богородице, свію светыхъ, за све живе, и за све мртве, те честице поставля свештеникъ на дискосъ около Агнца. Све ово всть врло старый обичай и порекло свое води одтуда, што су у прва времена христіянске цркве, сами Христіяни доносили у цркву леба и вина за свето причешће; одъ коихъ приноса свештеникъ ѿ еданъ цео лебаць, а одъ другихъ само честице за свету тайну узимао, а остало су после службе Христіяни употребили за заедничкій обѣдъ любви, кои се у западномъ отделѣню храма божіегъ држао и при коме су сиромаси довольно имали одъ онога што богати доношаху. За знакъ тога и данасъ се дели после службе у нашої цркви анафора. И данасъ кодъ насъ о задушницама и о свечарима свака домаћица меси поскурице и дели ихъ кодъ цркве ил' на гроблю сиромасима. На свакой просфори или поскурици (тако зовемо за службу приправлѣный правый лебаць) имаде надписъ:

ІС. ХС.

НИКА. а то значи: Иусъ Христосъ побеђуе.

Пошто свештеникъ св. даре приуготови покріе ихъ за знакъ да Иусъ Христосъ после рођеня свога ніе се одма свету показао, него текъ кадъ в одъ 30 година быо.

Другій део литургіе починѣ се са „Благословено царство“ и трае до ектеніе: Єлицы оглашени изидите. Овай део зове се *лишургія оглашєныхъ*, и састои се изъ прошенія за свака добра, изъ пояня псалмова и духовныхъ пѣсама и читаня изъ апостола и св. евангелія. На овой литургіи притомни су были у старо време и они, кои се справляху да приме веру Христову т. е. оглашеници, и они Христіяни, кои су се сбогъ великихъ грехова явно каяти морали. Главни делови литургіе оглашєныхъ есу: Малый входъ и читанѣ св. евангелія. Малый входъ са св. евангеліємъ

значи явлѣнѣ Христова къ людма, крштенѣ Нѣгово на Іордану, и проповѣданѣ. — Свето евангеліе чита се зато, да бы Христіани чуюћи науку Христову пашили се да се по нѣойзи владаю. — О маломъ входу и о св. евангелію треба да управо стоећи к' олтару гледамо, и са скрштенымъ рукама смерно, побожно и пажливо свету науку примамо, и о милости божіей према роду човечіемъ с' благодарношћу да размишлямо.

Трећій део литургіе есть *литургія вѣрныхъ*. Она се починѣ са Ектеніомъ „Елицы оглашени изидите“, и трае све до свршетка. На овой литургіи найпре се читаю молитве за свако добро, затымъ се пое пѣсма херувимска, за време кое быва великій входъ, о коме служећи свештеникъ с' ѣакономъ презоси приуготовлѣне частне даре изъ проскомидіе а частну трапезу и проносећи ихъ крозь цркву споминѣ савъ благочастивый родъ христіанскій, начелнике светске и духовне, основателѣ и приложнике храма божіега, и све присутствующе на служби православне Христіане. Овай великій входъ значи побѣдоносный улазакъ Христовъ у Єрусалимъ, а значи и снятіе Христово с' креста и положенѣ у гробъ. Великій входъ есть трецій главный део службе, на коме смо дужни мало главу спустити, и каюћи се своихъ грехова читати молитву благо-разумнога разбойника: „Помани ма Господи во царствіи твоѣмъ.“ Томъ приликомъ са споменомъ, когъ свештеникъ чини, здружити валя молитву за здравлѣ и спасеніе своихъ родителя и старешина, и напоследку, кадъ свештеникъ све насъ спомене, валя да и свакій присутствующій за нѣга Богу се помоли, у себи говорећи: „Скѣщенство твое, да поманетъ Господь Богъ во царствіи твоѣмъ, всегда, нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ Аминь.“

После великога входа читаю се молитве за духовна блага, коя су свакомъ Христіанину нужна и

пошто символ вере православне одчитамо, слѣдуе най-главнии део свете литургіе, у коме свештеникъ споменувши сва она блага, која е Богъ роду човечаскомъ, одъ посталя света чинію, а особито избавлѣнѣ и искуплѣнѣ наше чрезъ Господа Исуса Христа, говори тихо о томъ како е Исусъ на тайной вечери св. причешће установію, и велегласно произноси речи самого Спасителя: „Прїимите ѿдите сіе есть тѣло мое“, и „Пїйте ѿ неѧ вси, сіѧ есть кровь моя и т. д.“ Ово се зато чини да бы мы сви разумети могли одъ куда е почетакъ служба божія добыла, и како ю е Христосъ Спаситель установію.

После овыхъ речій приноси свештеникъ Богу св. даре за спасеніе свію людій говореѣи: „Твоѧ ѿ твоихъ тѣбѣ приносяще ѿ всѣхъ и за всѧ“ и затымъ докле мы поємо: Тебе поѣмъ, моли се свештеникъ Богу Отцу, да пошлѣ светого Духа и да освети предлежеѣе частне даре и после се претвара хлѣбъ и вино у само тѣло и кровь Христову. За то кадъ свештеникъ у трипутъ прекрести частне даре, найпре хлѣбъ, затымъ вино, и на последку обадровѣ, дужни смо сви до црне землѣ сѧгнути се и предъ величаствомъ славе божіе са смиреннымъ и скрушеннымъ срцемъ молити се. Ово е най-светіи часъ св. литургіе и найглавнии део нѣзинѣ. Кадъ се частни дари освеѣую, тада служитель црквеный или ѣакъ у олтару трипутъ звонцетомъ зазвони, да бы мы знати могли тай найсветіи часъ, и да бы се тада у светой тайни причешћа присутствующемъ Христу поклонити могли.

После освеѣеня частныхъ дарова споминѣ свештеникъ свете кои су Богу угодили а особито Матерь божію, а мы у славу Нѣну поймо ирмосъ. Тада смо и мы дужни у духу молити се за свое присне, кои су живи, и кои су умрли, за власть духовну и за све православне Христїяне, да бы се свима нама

греси опростили, и да бы мы напредовали у благо-
детномъ животу. — Одъ „Возлюбимъ другъ друга“
па до ектеіе „Вся святія помянувшє“ єсть опетъ
главный део литургіе, при коме са особитымъ благого-
вѣйствомъ и са страхомъ божіимъ валя стаяти. Звоно
о достойну зато звони, да би и они Христіяни, кои у
цркву доѣи нису могли, на дому своемъ или гдѣ се
годъ налазе, молитве свое са молитвама у цркви на-
лазеѣих се Христіяна Богу шилати могли. Ил' дакле
мы у школи, ил' кодъ куѣе, на улици или ма при
какомъ послу были, чимъ чуємо звоно на достойно
звонити, дужни смо одма капу скинути и побожно и одъ
свегъ срдца Богу се помолити, као да смо у цркви.
То є обичай и света наредба наше православне цркве.*)

За достойнымъ слѣдує опетъ молитва, да бы Богъ
примивши у свой наднебесный и мисленийъ жертвеникъ
освеѣене частне даре, послао нама благодать и даръ
духа светога, да бы намъ грѣхе опростио и полезне
за душу дарове дао. После овога чита се молитва Го-
сподня „Отче нашъ.“

(Наставиѣ се.)

У неделю петдесетнице

или

на Духове.

Евангеліє одъ Іоанна гл. 7. зач. 27.

Вз послѣдній день великій празника **) стояше
Иисъсъ и звашє глагола: аще кто жаждєтъ, да пріи-

*) Учитель нека у овомъ погледу у школи не пропусти често са-
вете давати, и кадъ се прилика пода с' децомъ Богу се по-
молити, оставивши на часъ свакій другій посао школскій на
страну.

**) Три празника велика држали су Юдеи: Пасху, петдесетницу и
скѣнопицію т. е. правлѣнѣ колиба.

детъ ко мнѣ и пїетъ. — У последний великій данъ праздника стояше Иисусъ и зваше говореѣи: ако ко жедни, нека доѣе къ мени и пие.

Вѣрѣай въ ма, такоже рече писанїе, рѣки ѿ чрева егѡ истекѡтъ воды живы. — Кои ме веруе, као што рече писмо (свето), изъ нѣга ѣе потеѣи рѣке живе воде.

Сїе же рече ѡ дѡхѣ, егоже хотѡхѡ прїимати вѣрѡющїи ко има егѡ: не ѱ бо бѣ дѡхъ сватый, такѡ Исхсз не ѱ бѣ прославленъ. — А ово рече за духа, кога су хтели примити они кои верую у име нѣгово: ерѡ духъ светый іошѡ не беше (на нѣима), ерѡ Иисусъ іошѡ не беше прославленъ.

Мнози же ѿ народа слышавше слоко, глаголахѡ: сей есть во истинѡ пророкъ. — А многи одѡ народа чувши ове речи, говораху: ово е заиста пророкъ.

Дрѡзїи глаголахѡ: сей есть Хрїстосъ, овїи же глаголахѡ: Еда ѿ Галїлеи Хрїстосъ приходитъ; Не писанїе ли рече: такѡ ѿ сѣмене Давїдова, и ѿ Вирлеемскїа кеси, идѣже бѣ Давїдъ, Хрїтосъ прїидетъ; — Други говораху: ово е Христосъ, а неки говораху: зарѡ ѣе Христосъ изъ Галилее доѣи? Не каза ли (свето) писмо, да ѣе Христосъ доѣи одѡ семена Давидова и изъ села Витлеема, одакле беше Давид?

Распра же бысть въ народѣ егѡ ради. — И распра бы у народу збогѡ нѣга (Иеуса).

Нѣцыи же ѿ нїхъ хотѡхѡ ити егѡ: но никтоже возложи нанѡ рѡцѣ. — А неки одѡ нѣихъ хтеше га ухватити, алъ нико не метну руку на нѣга.

Прїидоша же слѡги ко архїерешмъ и фарїсешмъ: и рѣша имъ тїи: почто не приведесте егѡ; — И слуге доѡше къ првосвештеницима и фарисеима*), и ови имѡ рекоше: зашто га не доведете?

*) Фарисеи су били учителя закона Мойсеовогѡ, и споляшиѡ обрѣде строго испуњавали, алъ у самомѡ дѣлу были су неваляли.

Ѡвѣщаша слѣги: николиже такѡ есть глаголаа челоуѣкъ, ѡкѡ сей челоуѣкъ. А слуге одговорише: никадѣ нив тако говорио човеку као овай човеку.

Ѡвѣщаша имъ фарисее: еда и вы прелѣени бысте; еда кто Ѡ князь вѣрова вонь или Ѡ фарисей; Но народъ сей, иже не вѣсть закона, проклѣти сѣть. — Одговорише имъ фарисеи: зарѣ и вы преварени бысте? Ел' га ко одѣ кнезова или одѣ фарисея веровао? Него народѣ овай, кои не зна закона, проклѣтъ е.

Глагола Никодимъ къ нимъ, иже пришедый къ немѣ ношю, единъ сый Ѡ ныхъ: еда законъ нашъ сѣдитъ челоуѣкъ, аще не слышитъ Ѡ негѡ прежде, и разѡмѣетъ что творитъ; — Рече имъ Никодимъ, кои долазаше къ нѣму (къ Иисусу) ношю, и кои беша еданѣ одѣ ныхъ: Еда л' законъ нашъ суди човеку, докле га найпре не саслуша и дозна шта чини?

Ѡвѣщаша и рекоша емѣ: Еда и ты Ѡ Галилеи еси; испытай, и виждѣ, ѡкѡ пророкъ Ѡ Галилеи не приходитъ. — Одговорише му и рекоше: зарѣ си и ты изъ Галилее? Испытай и види да пророкъ изъ Галилее не долази.

Паки же имъ Исѡсъ рече, глагола: азъ есмь свѣтъ мѣръ: ходѣй по мнѣ, не имать ходити во тмѣ, но имать свѣтъ животный. — И опетѣ имъ Исусъ рече, говореѣи: я самъ светлость свету, ко иде за мною неѣе иѣи по тамѣ, него ѣе имати светлость живота.

Апостолѣ изъ дѣла апостолскѣй гл. 2. зач. 3.

Во дни оны, егда скончавашася днѣ пѣдесѣтѣницы бѣша вси апостоли единомѣшнѡ вкупѣ. — У оне данове: кадѣ се навршиваша дановѣ пѣдесѣтѣнице, (50 дана после ускреса), были су сви апостоли еднодушно заедно.

И бысть внезапѹ съ небесе шѹмъ ѿкѹ носимѹ ды-
ханію вѣрнѹ, и исполни весь домъ идѣже бѹхѹ сѣдающе.
— И беше на еданпутѣ съ неба хука као кадѣ дува
олуя, и напуни свѹ куѣу гдѣ су были седили.

И явишася имъ раздѣлени азицы ѿкѹ огнени:
сѣде же на единомъ коемждо ихъ. — И явише (по-
казаше) имѣ се разделѣни езици као ватрени, и седе
(по еданѣ езыкѣ) на свакога од нѣихъ.

И исполнишася вси дѹха свата, и начаша гла-
голати иными азыки, ѿкоже дѹхъ дааше имъ про-
вѣщавати. — И напунише се свѣ духа светого, и по-
чеше говорити другима езицима, као што имѣ духъ
даваше да говоре.

Бѹхѹ же во Іерѹсалимѣ живѹщїи Іѹдеи, мѹжіе бла-
гоговѣнїи, ѿ всегѹ азыка иже подѣ небесемъ. — А у
Єрусалиму били су живеѣи Іѹдеи, люди побожни изѣ
свакогѣ народа кои е подѣ небомъ.

Бывшѹ же гласѹ семѹ, снисдеа народъ и сматеса,
ѿкѹ слышахѹ единъ койждо ихъ, своимъ ѿзыкомъ
глаголющихъ ихъ. — А кадѣ постаде оваѣ гласѣ (кадѣ
се то чуло за апостоле), скупи се народъ и смете се,
ерѣ свакоѣ одѣ нѣихъ слѹшаше, гдѣ они (апостоли)
говоре нѣговимѣ езыкомъ.

Дивляхѹся же вси и чѹдахѹся, глаголюще дрѹгъ
ко дрѹгѹ: не се ли вси сїи сѹтъ глаголющїи Галилеане;
— И дивили су се сви (люди) и чудили, говореѣи
дрѹгъ дрѹгу: нису ли сви ови што говоре, Галилейци?

И какѹ мы слышимъ каждо свой ѿзыкъ нашъ, въ
немже родихомся; — Па како мы чуемо сваки свой
езыкѣ, у комъ смо се родили?

Пардане и Мидане и Єламїте, и живѹщїи въ Ме-
сопотамїи, во Іѹдеи же и Каппадокїи, въ Понтѣ и во
Асїи, во Фругїи же и Памфилїи, во Єгѹптѣ и странахъ
Лїкѹи, ѿже при Куринїи, и приходящїи Римляне, Іѹ-
деи же и пришелци, Критане и Аравляне, слышимъ

глаголющихъ ихъ нашими языки величія божія. — (Мы, кои смо) Партяни а Мидяни и Еламите, и кои живимо у Месопотаміи и у Юдеи и Кападокіи, у Повту и у Азіи, и у Фригіи и Памфіліи, у Египту и у краєвима Ливіе кодъ Кирина, и кои су дошли изъ Рима, и Юдеи и дошляци, Критяни и Арапи слушамо где они говоре нашими езицима величине божіе.

Цетао и кокошь.

(Єдна природописна лекція за недельошколце.)

(Свршетакъ.)

Кокошь є безазлена животињица, никомъ никоегъ зла учинити нїє кадра; и тако страшљива, да ако дете ил' пашче и маче међу нѣи утрчи, оне се као поплашене разбегну тако непажљиво, да на зидове ил' каменъ налете и себе изубияю. Кокошь є мирна и тако припитомљива, да из руке и крила зрна вади и єде; другчїє є животно, окретна и весела животињица, коя є као оно вредна и ваљана газдарица пре зоре на ногу, и непрестано тражи и шушка и ради, и ни єдної мрвици пропасти неда, а кад є тако по вас дан радила, и сунце седа, и она на сан и одмор иде, са мирном савести, да є данъ радећи како є најболъ умела провела, а не у лености и беспослици.

Она є непрестано код своє куће, нескита се као друге птице; незна ни за кое моде, свомъ од заманде завичаю верна, и свомъ мужу оддана и покорна, ал' што є на нѣойзи најлепше, и највећег поштованя вредно, то є нѣно материнство: волиє децу више нег икоя друга животня, већма нег себе саму, и любовію ова тако сву паметь, срце и душу облада, да онда низашто друго незна, низашто немари, и за любовь

деце све е поднети кадра. Сва брига одранѣиваня и чу-
 вана деце пада само на ню, петао іой ту баш ни най-
 манѣ непомаже; ал' ова најбрижљивия мати и непо-
 требуе ничие помоћи, и когод би іой што помогао,
 само би іой посла кварно, а никад ни онако савестно,
 ни онако са одданѣм целе душе чинио и свршио као
 она. Као што е овѣ на гласу са свое пажљивости и
 срчаности, исто е тако ако не и више она са свое
 любви и одданости к' деци своіой. Како іи пажљиво
 води, како іи брижно све огледа и обилази, како іи
 нежно дозива, како непрестано за нѣи тражи, како се
 обрадуе, кад кою мрвицу ил' црвића нађе, и како раз-
 гриза и ситни, да прогутати могу. По васдан се тако
 само за нѣи брине. Другчие прождрљива животинѣца,
 сасвим се тада преобрази, на себе и непомишля, едне
 мрвице без нѣи непоеде, него е у клюну држи, и зове
 док недотрче, те онда пусти да узму. Ни едне мрвице
 тада непревиди, толико іой буде око уз брижну душу
 оштро. Исто тако ни едне опасности непревиди, него
 іи одма са стравомѣ ваби, па како іи брижљиво подасе
 сакрива и зашущкава. Али е и нѣни пилићи познаю и
 разумею: ако се од више квочака пилићи заедно по-
 мешани играю, и една викне, оногѣ часа іой нѣни
 као мишеви дотрче; ако ли се кобац надлеће, ил' ея
 и сврака, те све викну, сви се пилићи разбегну, свако
 своіой матери бежећи, и свако под свою криюћи се,
 као под штит и заклон најсигурнии; али то и есте;
 ер ако ће е киша ил' лед, ил' снег и мразѣ уватити,
 она іи скрива и згрева, и пре мртва остане, те и
 мртва іи іош доникле своіом топлотомѣ загрева, ал'
 неоставля.

А гледни како іи од непрителя брани: другчие
 страшљива животинѣца, сасвим се тада промени, и
 бранећи пилиће ни од коег звера незазире, и небои
 се; любовь е толика, да ни за кои стра незна. Две

квочке браниле су свое пилиће противу оног најкрвниегъ звѣра, твора, тако очаяно, да ако су и пале, ал' и он е ископани очию сав крвав и раскључан едѣ се мало отуд одвући могао, где е и липсао. Другчие наймирнѣи и најбезазлениѣи, што газдарици из руке еде, скаче іој тада у очи, и крилма и кљуномъ и прсима и ногама е удара, ако се усуди пиле кое дирнути; удара на псе и на мачке од кои другчие без трага бежи, и колико срца има, насрће на конѣ и на волове, да е онолишну малену чисто смешно и чудно гледати, и ове највеће кљусине, као да іој виде срце, укланяю се.

Исто тако негуе и чува пасторчадъ, ђуриће и пачиће; іошъ са каквимъ мученѣмъ пачиће води, и какав е стра увати, кадъ ови у воду уђу и онде се брчкати пођу; како око воде трчи, и плаши и вара и зове, чисто іи моли да напољ изађу, срце дира у човеку, кои е тада гледа, доиста почитаня вредна црта материнске любви. Казуе се за едну пачиће водеђу квочку, како е умела любавлю своіомъ едну гуску, коіој су се пачићи прилюбили, до тога довести, да се сваки дан редовно на гуску пеняла, и той на леђи стоећи, водомъ — најнемилиимъ елементомъ своимъ од коегъ се већма него одъ ватре ил' смрти страши и бежи, пловила; любав према деци свлада и највећи стра. Едномъ речи, воле и чува свою децу са ономъ најоддатіомъ најпримерниомъ любви, која би и разумной матери лепо доликовала, и на славу и поносъ била.

Ние чудо дакле, да су е толики многи стари и нови стихотворци песмомъ певали и прославляли. Арани су е толико поштовали, да су е међу звезде дигли, отуда е и у нас ова на небу звезда квочка с' пилићима. Іош Плутархъ ставля е людма за угледъ родителске особито материнске любви. И самъ Спаситель наш, любавъ ове врле матере према своіој деци

толико цени и уважава, да своју према Ђрусалиму и свомъ народу любовъ овой уподобљава — Мат. гл. 23. ст. 37. и т. д. — и ово е едно од најмилих уподоблѣня у светомъ евангелию.

Чуванъ свое куће дакле, честолюбие и срчаност, и ова брижна любовъ свое деце, то су красниja своjства ове најлепше и најполезниje домаће птице, баш — баш као да ии е Богъ на то створио и нама дао, да намъ за примеръ и углед ови први, најважнии и најлепши домаћи врлина буде.

И кокош е зацело прва птица била, коју су люди упитомили и удомаћили. Безазлена, коja никомъ зла учинити кадра ние, са слабиmъ за летенъ неудеснимъ крилма, одређена на суву и у ятама да живи, са оним лепимъ перјемъ, а оним ясно поюћимъ грломъ, све своjствама што човека навлаче, ние могла нигде дуго сакривена ни остати, да е люди нечую и невиде, нити се могла од люди одбравити ни од нъи утећи да е неувате. Али е по своj прилици дуго времена требаю, док су е онако страшљиву толико упитомили, да е сасвимъ домаћомъ постала; и почем се опет ва то време ништа незна, и нигде о томъ никоегъ трага нема, то му е морало више илјада година протећи, те зато се ни порекла, ни правогъ отачества незна, ма да е сва прилика, да е Азия отачество, и управо источна Индия да е рай нѣзин, одкуда е изашла, и где су е люди прво усвоили, ер само ии тамо још и данас дивљи има. Упитомлѣно има ии данас по целом свету, гдегод люди има; и будући да е она становна птица, коja још при том ни летети ни пливати, а баш много ни далеко ни ходити неможе, то се ние сама по свету ни разпростирала, него су е баш люди собом као и остале миле домаће животинъ носили

Кокошию има данас неброено врети, има ии разнoбойногъ перя: црни, мрки, црвенкасти, жути, пе-

пелјести и бели, и свакојак шарени; има и различити креста: едноставни, двоструки сасвим одлучени или натраг сраштени; има и различите величине и изгледа, и по томъ различни наименованя. Наше су најобичније окром обичне ил' просте, капорка, гаѣаста, кунда и костра; а има погдешто и стамболки и гигана. Гигани су највећи, будну по 8 до 10 фунти тешки, као мањи ђуркови, имају дуслу кресту, и јаки грубъ као промукао глас. Стамболка има перје уско као длакасто, лице црвено, мало е крупнија од обичне кокоши. Кунда нема репа ни мало, са свимъ е куса, отуда е и зову кусомъ. У костре е све перје напред повиено, костраво, сва е рејва као кудрава, види јој се гола кожа, отуда е зову рејвомъ и кудравомъ; ова е на зими најмекша. Капорка е већа и крупнија од обичне просте кокоши, има на глави округлу и како која: већу ил' мању, високу ил' рејву, ил' натраг повиену ил' на све стране расцветану капу; долнѣ су кресте сасвим перјемъ обрастле. Најлепше е видити капорке чисто беле, са чисто црномъ капомъ и репомъ. Гаѣаста е најситнија од свију, отуда е и зову кржа, обично су све беле, ноге су имъ до ноката перјемъ обрастле, ово су најсрчанији петлови и најприлежније кокоши, како у ношњи јаја, тако и у леженју, и најболѣ матере.

У свију е врсти петао за едну трећину већи и крупнији од кокоши, кресте су му веће круће и црвение, врат дужи, глава уздигнута, ноге више и са великимъ оштримъ мамузама утврђене, реп велики увек уздигнут, и све перје сјајније и живљи боя, него у кокоши, која е много мања и ситвија, мањи мекши и блеђи креста, краћегъ врата, спуштене главе, низки и неоружани ногу, незнатногъ спуштеногъ репа, ни близу онако сјајног перја, у свему неугледнија. Кокош живи по 10, до 12 и 15, а петао по 12, 15 до 20 година.

ШКОЛСКИ ЧАСОПИСИ

кои у аустрійскомъ царству ове године излазе.

У царству аустрійскомъ излазе ове године слѣдуюћи повремени листови и часописи.

А) На словенскимъ езыцима:

Школа а живошъ. Чешки педагогички часописъ, с' додаткомъ. Изилази у Прагу кодъ Рохличека и Сѣверса. Уредникъ е І. Резакъ. Одъ овогъ часописа изиђе свакихъ шесть неделя по три табака. Стои на целу годину 3 ф. 40 нов. а ово е већъ шеста година како изилази.

Школникъ про учишелство. Уредникъ е Јосиф Шротекъ. Изилази у годишньої свезки кодъ Поспишила у Краљвскомъ Градцу (Königgrätz).

Сборникъ учишельскій. Издае га сваке године у едной књизи уредништво листа „Школа а живот.“ Приходъ иде на подпомаганъ учительскихъ сирочадій.

Пріяшель школы а лишерашуры. Словачкій школскій листъ изилази у Будиму кодъ Мартина Багова свакогъ месеца тривутъ, на табаку у четвртини. Уредникъ е А. Радливскій. Цена му е 3 ф. 20 н. (Година друга како излази).

Школскій Листъ. (Овай нашъ ербскій) изилази у Новом Саду у епископској печатњи четири пута на месецъ.

Напредакъ. — Часописъ за учишелъ, одгоишелъ и све пріяшелъ младежи Излази у Загребу на нашемъ езыку са латинскимъ словима. Двапутъ на месецъ, на табаку у осмини. Уређуе га Стефанъ Новотни Изилази у Загребу кодъ Д. Албрехта. Цена му е 3 ф. на годину.

Б) На немачкомъ языку:

Oesterreichischer Schulbothe. (Аустрійскій школскій вѣстникъ). У Бечу кодъ Сайдла. Уређую А. Кромбхолцъ, М. А. Бекеръ и А. Херманъ. Изилази еданпутъ на неделю на табаку у четвртини. Стои на годину 2 ф. 40 н. Десета година.

Zeitschrift für die österreichischen Realschulen. — Часописъ за аустрійске реалне школе. — Издаю Шмидтъ и Варханекъ у Бечу кодъ Салмаера. Изилази свакогъ месеца по една свезка, стои 5 ф. на годину.

Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien. (Часописъ за аустрійске гимназије.) Уређуе Сайдлъ, Боницъ и Мозартъ. Изилази месечно у 4—6 табака, у Бечу кодъ Геролда. Стои на годину с' поштомъ 10 ф.

Oesterreichisches pädagogisches Wochenblatt. (Аустрійски педагогичный недельный листъ). Уређуе Кайзеръ. Изилази табакъ на неделю кодъ удове Пихлерке у Бечу. Стои на целу годину с' поштомъ 4 ф. 64 н.

Die Deutsche Volksschule. — (Немачка народна школа). — Изилази свакогъ месеца по 1½ табака у Линцу. Уређуе Јосиф Фогль. Стои на годину с' поштомъ 1 ф. 5 новчића.

Blätter für Erziehung und Unterricht. (Листъ за воспитаніе и обучавањ.) Изилази сваке четвртъ године у свезкама одъ три табака, у Салцбургу. Стои на годину с' поштомъ 1 ф. 54 новчића.

Jahrbuch für Aeltern, Lehrer und Erzieher. (Лѣтописъ за родителъ, учителъ, и воспитателъ.) Уређуе школскій савѣтникъ Марешъ у Златноме Прагу. Изилази сваке године една књига одъ 18—20 табака с' едномъ лепомъ икономъ изрезаномъ на челику. Стои за оне кои ю одъ уредника купе 80 новчића а у књижара 1 ф. 25 н. (Двадесетъ шеста година).

Mährischer Volksschulkalender (Моравски школскій календаръ.) Издае Патекъ, у Брну кодъ Виникера, стои 54 н.

Schlesischer Volksschulkalender. (Шлезскій народно-школскій календаръ). Издае Праузекъ у Тропави кодъ Х. Колика. Стои 54 н.

Kärntnerischer Volksschulen-Kalender und Schematismus. (Корутанскій школскій календаръ). Издае Др. Павишикъ у Целовцу.

В) На мађарскомъ езыху.

Tanodai Lapok. (Школскій листъ). Уређуе га Антоніе Лонкаія у Пешти. Изилази сваке неделъ на великомъ табаку. Стои на годину 6 ф. Ово му е трећа година одъ како излази.

Г) На романскомъ езыху.

Амикулу Школеи. (Пріятель школе). Изилази у Сибињу. Уредникъ е Висаріонъ Роману. Цена годишня 2 ф. Изилази четири пута на годину, свагда по 6 табака.

Д) На талианскомъ езыху.

L' institutore. Изилази двапутъ на месецъ у Венеціи. Уредникъ е Кодемо. Стои 3 ф.

 Школски листъ за год. 1858. у другом издаю, везанъ, може се добити код уредништва и у књижари г. Карла Хинца по 1 ф. а. вр.; а поедини броеви по 12 новч.

Издае Епископска књигопечатня у Новомъ Саду.